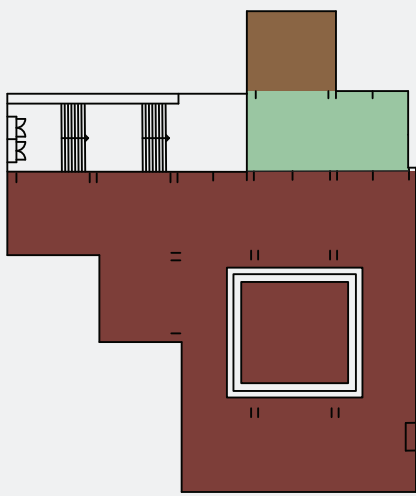

2^{ος} όροφος Φιλοσοφικής Σχολής

- Συλλογή Προϊστορικής Αρχαιολογίας
- Συλλογή Κλασικής Αρχαιολογίας
- Συλλογή Βυζαντινής Ζωγραφικής
- Συλλογή Βυζαντινής Κεραμικής και Μικροτεχνίας
- Διαχρονική και Διαμεσογειακή Συλλογή Κεραμικής
- Συλλογή Περιβαλλοντικής Αρχαιολογίας

3^{ος} όροφος Φιλοσοφικής Σχολής

- Συλλογή Αρχαίας Γλυπτικής, Επιγραφικής και Εκμαγείων
- Συλλογή Πετρωμάτων, Μεταλλευμάτων και Αρχαίας Τεχνολογίας
- Συλλογή Νεότερης και Σύγχρονης Ελληνικής Τέχνης

Διεύθυνση
Μουσείο Αρχαιολογίας και Ιστορίας της Τέχνης
Φιλοσοφική Σχολή
Πανεπιστημιόπολη Ζωγράφου
157 84 Αθήνα

Τηλέφωνα: 210 727 7561, 210 727 7946
Fax: 210 727 7561
E-mail: museum@arch.uoa.gr

Twitter: @ArchMuseumUoA
museum.arch.uoa.gr

Ώρες λειτουργίας: Δευτέρα έως Παρασκευή 8.30' - 16.30'

Το φυλλάδιο τυπώθηκε με την ευγενική χορηγία του Ιδρύματος «Α.Γ. Λεβέντης»
Φωτογραφία εξωφύλλου: Θάλεια Παπουτσάκη

Μουσείο Αρχαιολογίας και Ιστορίας της Τέχνης

Οι Διδακτικές Συλλογές του Μουσείου Αρχαιολογίας και Ιστορίας της Τέχνης άρχισαν να συγκροτούνται με τη μέριμνα των καθηγητών της Αρχαιολογίας του Πανεπιστημίου Αθηνών ήδη από τις αρχές του 20^{ου} αιώνα. Η δημιουργία τους οφείλεται σε δωρεές και δανεισμούς μουσείων, εφορειών αρχαιοτήτων και ιδιωτών. Το 1941 συγκροτήθηκε το «Παράρτημα των Διδακτικών Συλλογών Αρχαιολογίας» που μετονομάστηκε σε «Μουσείο Αρχαιολογίας και Ιστορίας της Τέχνης» το 1986. Το Μουσείο στην τωρινή μορφή του, σε χώρους τού β' και γ' ορόφου του κτηρίου της Φιλοσοφικής Σχολής, εγκαινιάστηκε το 1994.

Από το 2004 λειτουργεί, επίσης, το Αρχαιολογικό Πάρκο σε ειδικά διαμορφωμένο χώρο της Πανεπιστημιόπολης. Εκεί στεγάζονται ευρήματα από τις ανασκαφές της άλλοτε Γ' Εφορείας Προϊστορικών και Κλασικών Αρχαιοτήτων στο Σύνταγμα κατά την κατασκευή του Μητροπολιτικού Σιδηροδρόμου Αθηνών. Το 2010 στο Μουσείο προστέθηκε άρτια εξοπλισμένη Μονάδα Συντήρησης, μοναδική στο είδος της σε ελληνικό Ανώτατο Εκπαιδευτικό Ίδρυμα. Στον χώρο της συντηρούνται αντικείμενα όχι μόνον του Μουσείου αλλά και των ανασκαφών των μελών ΔΕΠ του Τομέα Αρχαιολογίας και Ιστορίας της Τέχνης και ασκούνται φοιτητές/φοιτήτριες του Τμήματος Ιστορίας και Αρχαιολογίας και του ΤΕΙ Συντήρησης.

Οι ένδεκα συλλογές του Μουσείου, που εμπλουτίζονται συνεχώς, έχουν διδακτικό χαρακτήρα και αποβλέπουν στη θεωρητική κατάρτιση και πρακτική άσκηση των φοιτητών του Τμήματος Ιστορίας και Αρχαιολογίας σε θέματα τεκμηρίωσης, ερμηνείας, συντήρησης, διαχείρισης και έκθεσης αρχαίων αντικειμένων και έργων νεότερης και σύγχρονης ελληνικής τέχνης, μέσα από τη διεξαγωγή μαθημάτων, φροντιστηριακών ασκήσεων και διαδραστικών εργαστηρίων. Επιπλέον, τα τελευταία χρόνια, το Μουσείο πραγματοποιεί εκπαιδευτικά προγράμματα για μαθητές Δημοτικού και Γυμνασίου, οργανώνει διαλέξεις, δράσεις και εργαστήρια για ειδικούς και το ευρύ κοινό και συμμετέχει σε εορτασμούς πανελλαδικής και ευρύτερης εμβέλειας –όπως οι Ευρωπαϊκές Ημέρες Πολιτιστικής Κληρονομιάς, η Ημέρα Πανεπιστημιακών Μουσείων και η Διεθνής Ημέρα Μουσείων.

Η Συλλογή Αρχαίας Γλυπτικής, Επιγραφικής και Εκμαγείων

Η Συλλογή περιλαμβάνει εκμαγεία αρχαίων ελληνικών γλυπτών που βρίσκονται κυρίως σε μουσεία του εξωτερικού (όπως το Βρετανικό Μουσείο, το Λούβρο, η Antikensammlung στο Βερολίνο, η Γλυπτοθήκη του Μονάχου κ.α.) αλλά και της Ελλάδας. Ορισμένα εκμαγεία (όπως, ο κούρος του Σουνίου, ο ίππος του Αρτεμισίου και τα γλυπτά του δυτικού αετώματος του ναού της Αφαίας στην Αίγινα) παρουσιάζουν ιδιαίτερο ενδιαφέρον από ιστορική άποψη, διότι έχουν γίνει με βάση παλαιές συμπληρώσεις των γλυπτών. Επίσης σημαντικό είναι το εκμαγείο της κεφαλής της Νίκης Hertz, η οποία βρίσκεται στο Palazzo Venezia της Ρώμης και δεν εκτίθεται στο κοινό. Στη συλλογή περιλαμβάνονται και πρωτότυπα έργα, μια λίθινη σαρκοφάγος από τις ανασκαφές του ΜΕΤΡΟ (δωρεά της άλλοτε Γ΄ Εφορείας Προϊστορικών και Κλασικών Αρχαιοτήτων) και τέσσερα μαρμάρινα επιτύμβια αγγεία (λήκυθοι και λουτροφόροι) που αποτελούν δάνειο του Εθνικού Αρχαιολογικού Μουσείου. Τέλος, εκτίθενται για διδακτικούς σκοπούς πονταδόρος και σειρά εργαλείων μαρμαρογλυφίας.

Η Συλλογή Πετρωμάτων, Μεταλλευμάτων και Αρχαίας Τεχνολογίας

Η Συλλογή αποτελείται από διάφορα είδη λίθων και μεταλλευμάτων, που χρησιμοποιήθηκαν στην αρχαία ελληνική αρχιτεκτονική, γλυπτική και μικροτεχνία. Ανήκουν στις πιο κάτω γενικές κατηγορίες: ηφαιστειακά πετρώματα (όπως, ρυόλιθος, τραχίτης, ανδεσίτης, βασάλτης, πικρίτης), ιζηματογενή (όπως, ασβεστόλιθος, ψαμίιτης, γύψος, τραβερτίνης), μεταμορφωμένα (όπως, μάρμαρο, γνεύσιος, σχιστόλιθος). Η Συλλογή αποσκοπεί στην εξοικείωση των φοιτητών και των επισκεπτών με αυτά τα υλικά. Η αναγνώριση της πρώτης ύλης από την οποία είναι κατασκευασμένο ένα αρχαίο χρηστικό αντικείμενο / έργο τέχνης / αρχιτεκτόνημα είναι απολύτως αναγκαία στην αρχαιολογική έρευνα, διότι η γνώση των ιδιαίτερων χαρακτηριστικών και ιδιοτήτων της πρώτης ύλης των μνημείων συμβάλλει αποφασιστικά στη βαθύτερη κατανόηση της μορφής και της χρήσης - λειτουργίας τους.

Η Συλλογή Βυζαντινής Ζωγραφικής

Το κύριο σώμα της Συλλογής περιλαμβάνει πιστά αντίγραφα, με την παραδοσιακή τεχνική, από βυζαντινές –και σε μικρότερο βαθμό μεταβυζαντινές– τοιχογραφίες κορυφαίων έργων της μνημειακής ζωγραφικής. Τα αντίγραφα συνιστούν καθ΄εαυτά αξιόλογα έργα για την ιστορία της νεοελληνικής τέχνης, καθώς έχουν φιλοτεχνηθεί από αξιόλογους μαθητές και οπαδούς της «σχολής» του Φώτη Κόντογλου. Περιλαμβάνονται ακόμη αντίγραφα ψηφιδωτών και φορητών εικόνων, πολύτιμες και σπάνιες ανατυπώσεις από πανομοιότυπα βυζαντινών εικονογραφημένων χειρογράφων, όπως το *«Περί ύλης Ιατρικής»* του Διοσκουρίδου (Cod. Vindob. med. gr. 1) και το Μηνολόγιο του αυτοκράτορα Βασιλείου Β΄ (Cod. Vaticanus graecus 1613). Οι φωτογραφίες που εκτίθενται απεικονίζουν βυζαντινά μνημεία από την κατεχόμενη περιοχή της Κύπρου. Τέλος, στη Συλλογή περιλαμβάνεται σύγχρονο αντίγραφο μιας μεταβυζαντινής εικόνας με τα διαδοχικά στάδια προετοιμασίας μέχρι την ολοκλήρωση της ζωγραφικής, εργαλεία και πρώτες ύλες βυζαντινών τεχνικών ζωγραφικής, ψηφιδωτού και ξυλογλυπτικής.

Η Συλλογή Βυζαντινής Κεραμικής και Μικροτεχνίας

Η Συλλογή περιλαμβάνει αγγεία, σκεύη και όστρακα της Βυζαντινής και Μεταβυζαντινής εποχής που παρουσιάζονται σε 4 διδακτικές ενότητες: τεχνική κατασκευής, θεματολογία, διαχρονική εξέλιξη και κεραμοπλαστικός διάκοσμος των κτισμάτων. Η Συλλογή συνοδεύεται από δημοσιευμένο κατάλογο με πλήρη φωτογραφική τεκμηρίωση. Τελευταία η Συλλογή εμπλουτίστηκε με σύνολο κεραμικής από την πρωτοβυζαντινή πόλη των Δελφών.

Η Συλλογή Νεότερης και Σύγχρονης Ελληνικής Τέχνης

Περιλαμβάνει πίνακες ζωγραφικής και αναπαραγωγές έργων νεότερων και σύγχρονων Ελλήνων καλλιτεχνών, χαρακτηρισκά, εργαλεία και υλικά σχετιζόμενα με τις τεχνικές/μεθόδους της χαρακτηρισκής, καθώς επίσης γλυπτά, προσχέδια και σχέδια από το αρχείο της ζωγράφου, γλύπτριας και κεραμίστριας Αικατερίνας Εξάρχου-Gensonnet (1921-2005).

Η Συλλογή Ανασκαφικής Έρευνας

Η Συλλογή αυτή, που είναι υπό συγκρότηση, αποτελείται από όστρακα που βρέθηκαν στην πανεπιστημιακή ανασκαφή στο Διογέναιο Γυμνάσιο Αθηνών.

Η Συλλογή Προϊστορικής Αρχαιολογίας

Η Συλλογή περιλαμβάνει αγγεία και όστρακα όλων των προϊστορικών περιόδων, ειδώλια (λίθινα και πήλινα, πρωτότυπα και αντίγραφα), λεπίδες και απολεπίσματα οψιανού, χάλκινο πέλεκυ, εκμαγεία σφραγιδολίθων, που χρονολογούνται στον 14^ο και 13^ο αι. π.Χ., παλαιολιθικά και νεολιθικά εργαλεία. Πρόκειται για σύνολα οργανωμένα σε διδακτικές ενότητες (όπως, ενδεικτικά, κεραμική της Εποχής του Λίθου και του Χαλκού). Ιδιαίτερο ενδιαφέρον παρουσιάζει η συλλογή παλαιολιθικών εργαλείων από την Αιθιοπία, δωρεά της Αικατερίνας Εξάρχου-Gensonnet, η οποία είναι μοναδική στην Ελλάδα. Εκτίθεται, τέλος, μεγάλη ξύλινη μακέτα του ανακτόρου της Κνωσού, έργο του Ζαχαρία Κανάκη των πρώτων χρόνων της δεκαετίας του ‘60. Το υλικό κατανέμεται και παρουσιάζεται είτε κατά περιοχές, είτε κατά χρονολογικές ενότητες, όπως τα νεολιθικά και τα μυκηναϊκά εκθέματα, τα οποία, αν και προέρχονται από περιορισμένο αριθμό θέσεων της Θεσσαλίας και της Αργολίδας αντίστοιχα, είναι αντιπροσωπευτικά των περιόδων.

Η Διαχρονική και Διαμεσογειακή

Συλλογή Κεραμικής

Η Συλλογή αποτελείται από τουλάχιστον δέκα επιμέρους ενότητες. Αναλυτικά, από μια πλήρη διαχρονική συλλογή αγγείων και οστράκων από την Κύπρο, όστρακα από τη Συρία, αγγεία και όστρακα των προϊστορικών και ιστορικών χρόνων από τη Δυτική και Κεντρική Κρήτη, όστρακα αγγείων των προϊστορικών και ιστορικών χρόνων από το ιερό του Απόλλωνα Μαλεάτα στην Επίδαυρο, αγγεία και όστρακα της Αρχαϊκής και Κλασικής εποχής από την Κόρινθο, αγγεία, όστρακα και ειδώλια της Αρχαϊκής και Κλασικής εποχής από τη Βοιωτία (τα περισσότερα από το Ακραιφνιο), αγγεία και όστρακα της Γεωμετρικής εποχής από την Αττική, όστρακα από τις Κυκλάδες (όπως μια διαχρονική σειρά οστράκων από την πόλη της Νάξου), αγγεία και όστρακα αγγείων της Ελληνιστικής και Αυτοκρατορικής εποχής από τη Ρόδο. Η Συλλογή αποτελεί σημαντικό βοήθημα για τη μελέτη κεραμικής κατά περιοχές κυρίως σε επίπεδο υλικών και τεχνικών –αναφέρουμε ενδεικτικά σειρά χειροποίητων οστράκων της Αρχαϊκής εποχής από την Αργολίδα.

Η Συλλογή Περιβαλλοντικής Αρχαιολογίας

Η Συλλογή περιλαμβάνει πετρώματα, απολιθώματα, μαλακολογικό και οστεολογικό υλικό, φυτικά κατάλοιπα, εργαλεία - εξαρτήματα καθώς και τέχνηργα, κατασκευασμένα πειραματικά από φοιτητές. Ξεχωριστή θέση κατέχει προθήκη με ανθρώπινους σκελετούς. Όλα τα αντικείμενα της Συλλογής είναι εξαιρετικά σημαντικά για τη διδασκαλία. Στόχος είναι να καταδειχθεί η στενή σχέση και η αλληλεπίδραση ανθρώπου - περιβάλλοντος. Με τη μελέτη του περιβάλλοντος του παρελθόντος μπορούμε να προσεγγίσουμε καλύτερα τον άνθρωπο και τον πολιτισμό.

Η Συλλογή Κλασικής Αρχαιολογίας

Περιλαμβάνει αγγεία και όστρακα αγγείων της Αρχαϊκής έως και της Αυτοκρατορικής εποχής από την Αττική, σειρά κοροπλαστικών έργων από την Αττική, την Αργολίδα κ.ά., πλήνους αγωγούς υδραγωγείου, περιστόμια φρεάτων κ.λ.π. Τα περισσότερα προέρχονται από δωρεά του Εθνικού Αρχαιολογικού Μουσείου το 1938, και από δωρεές της άλλοτε Α΄ Εφορείας Προϊστορικών και Κλασικών Αρχαιοτήτων, της Αμερικανικής Σχολής Κλασικών Σπουδών από ανασκαφές της στην Αρχαία Αγορά, της άλλοτε Γ΄ Εφορείας Προϊστορικών και Κλασικών Αρχαιοτήτων από τις ανασκαφές του μητροπολιτικού σιδηροδρόμου στο Σύνταγμα και από δωρεές ιδιωτών –σημαντικό μέρος της Συλλογής (αγγεία, όστρακα, ειδώλια, οψιανοί, περιάπτα κτλ.) αποτελεί δωρεά των κληρονόμων της οικογένειας Εμπεδοκλέους. Εκτίθενται κατά το πλείστον ακέραια αγγεία ακολουθώντας χρονολογική σειρά (6^{ος} αι. π.Χ. – 1^{ος} αι. μ.Χ.). Στα συρτάρια των προθηκών είναι ταξινομημένα τα όστρακα, τα οποία μπορούν οι φοιτητές να πάρουν στα χέρια και να μελετήσουν την κατασκευή και τις ιδιομορφίες τους.

Η Συλλογή Λαϊκής Αιθιοπικής Τέχνης

Η Συλλογή συγκροτήθηκε με δωρεά της ζωγράφου, γλύπτριας και κεραμίστριας Αικατερίνας Εξάρχου-Gensonnet. Περιλαμβάνει πίνακες ζωγραφικής, αντικείμενα θρησκευτικής λατρείας, κοσμήματα, χρηστικά είδη, έπιπλα, και άλλα αντιπροσωπευτικά δείγματα αυτής της τέχνης.

Το Αρχαιολογικό Πάρκο Πανεπιστημιόπολης

Σε ειδικά διαμορφωμένο ημιυπαίθριο χώρο εκτίθενται αρχιτεκτονικά κατάλοιπα που αποκαλύφθηκαν στις ανασκαφές της άλλοτε Γ΄ Εφορείας Προϊστορικών και Κλασικών Αρχαιοτήτων κατά την κατασκευή του σταθμού του Μητροπολιτικού σιδηροδρόμου στο Σύνταγμα. Σε τρία επίπεδα εκτίθενται ένας λάκκος χύτευσης χάλκινων έργων της Κλασικής εποχής και ο κεντρικός πυρήνας μεγάλου λουτρικού συγκροτήματος της Αυτοκρατορικής εποχής –στο πρώτο επίπεδο- παρόδιο ταφικό βάθρο, τρεις σαρκοφάγοι, τμήμα της οδού που οδηγούσε στα Μεσόγεια και ο αγωγός παροχέτευσης του Ηριδανού –στο δεύτερο επίπεδο- πεσσοί υδραγωγείου, τμήματα πυκνού υδραυλικού δικτύου της πόλεως των Αθηνών καθώς και βυζαντινός σιρός –στο τρίτο επίπεδο. Φωτογραφική έκθεση από τις ανασκαφές στο Σύνταγμα συμπληρώνει το σύνολο.

